

Jak motivovat klienta ke změně ?

Na začátku by bylo vhodné podle mého názoru, abychom si nejprve stanovili cíl našeho setkání s potencionálním klientem. Potencionálním proto, že ne každý člověk, který se jednoho zjeví v instituci ve které pracujeme skutečně se klientem stane. Pojem klient jako označení člověka, který nám svěří své životní nesnáze a nabídne nám svoji spolupráci na nich. K tomu, aby pro nás klientem byl, je ještě třeba aby nás do svého života nejen zasvětil, ale i přizval. Spolupráce je možná jen, když terapeut je také poctěn kompetencí k spolupráci. Bez ní je možné jen být svědkem klientových nářků, které vedou jen do kruhové situace. Ta postupně znechutí a zklame oba. Co je tedy cílem kontaktu terapeuta s klientem ? Je to snad absence drog v jeho životě následkem setkávání se. Myslím, že je předčasné o tom přemýšlet v úvodním setkání, kde není jasno ani to co vlastně klient chce, ani to budeli vůbec ochoten zaujmout místo klienta. Soustředmě se tedy na postupný krok /cíl/, který by měl základní úkol terapeuta /získání klienta/, docílit.

K tomu, aby se klient stal klientem je potřeba, aby měl téma, které vezme za své a které je tak důležité z jeho pohledu, aby mu věnoval čas, energii i sílu k unesení nepříliš příjemných poznatků o sobě, které mohou vyjít na povrch. Je obecným rysem prvního setkání, že klient má jen povrchní přehled o tom proč vlastně vyhledal člověka, který by mu měl být nápomocen v něčem, co cítí jako problematický aspekt svého života. Jalové řeči o tom, že by neměl brát drogy, protože je to špatné mají většinou v jeho činech stejnou důležitost jako papouškování velkých pravd malými lidmi. Jednoduše předchozí věta vypovídá, s ohledem na jeho existování, jen o tom, že dělení skutků na dobré a zlé ztrácí svoji přesvědčivost a sílu v okamžiku, kdy ji člověk který ji vyslovil, nemůže a možná ani nechce přijmout jako svoje individuální pravidlo včleněné do jeho života.

Proto základním pravidlem pro terapeuta při prvním setkání by mělo být pozorné se vyhýbání větám, které na hony čpí hodnocením situace /jeho samého či klienta/ nebo ji v něčem navozují. První kontakt je především setkáním dvou živých lidí, kteří se setkali za účelem, který i když se zdá, že je jasný, je ve skutečnosti utajen. To tajné místo je v klientovi a ne v terapeutovi, který by přeci jen měl mít otázku, proč vlastně sedí inkriminované místnosti a židli, po letech vzdělávání a praxe zodpovězenou. Často se hovoří o tom, že existují klienti tzv. nemotivovaní. S tím nemohu souhlasit. Pokud klient přijde a sedí naproti mě má k takovému činu motiv. Je pravdou, že tento motiv nutně nemusí sledovat cíl, který chce z hlediska účelu své práce aby sledoval. Nicméně o to o co jde v prvním kontaktu je právě nalezení a verbalizování motivu, který ho právě v daném čase přivedl do daného místa. Z tohoto hlediska je každý motiv, který přivedl klienta do terapeutické místnosti důležitý protože ho pohnul k činu, který měl za následek, že máme možnost s ním mluvit, s ním být. A je jen na nás budemeli situaci a možnost setkání marnit nebo dokonce ničit uplatňováním našich terapeutických předpokladů za kterých by měl klient za námi přijít.

Je třeba si uvědomit, že v této oblasti, tedy drogové, je obsahem naší práce teprve spoecně s ním dospět k tomu, že klient nahlédne možnost změny svého dosavadního existování. A změna je vlastně konečným procesem práce motivování klienta a ne začátkem s kterým by měl klient již přijít. Uznávám, že pracovat na motivovanosti klienta ke změně je práce zdlouhavá a mnohdy nevděčná /neúspěšná/, nicméně tvoří nedílný základ práce terapeuta.

Je třeba uznat a přijmout motiv k první návštěvě jako důležitý a nehodnotit ho na základě našich profesionálních představ a přání.

V této fázi kontaktu máme za sebou nemožnost se s klientem sejít a působit na něj. Nyní však je před námi fáze jak a k jakému cíli směřovat v čase, který nám klient svým příchodem poskytl. K tomu by mohlo být vodítkem nalézení základní motivu proč vlastně klient přišel. I když se zdá být na první pohled tato informace jasná, nemusí tomu tak být. Začněme obvyklým prohlášením klienta "chtěl bych přestat brát drogy". Tato věta, tak častá v kontaktu s klientem definuje pouze konečný cíl a ne cestu k němu a důvody proč vlastně jak o cestu, tak i o cíl usilovat. Myslím, že je tedy nevhodnější začít tím proč by vlastně měl klientem s dosavadním způsobem životního stylu a existencí něco dělat. Zde je pro terapeuta nastražena past, protože nebrat drogy a tedy neohrožovat se je přeci dobré. Další hodnocení situace, které je na první pohled tak jasné, že není proč o tom dále mluvit. Není tomu tak. Obecné věty a prohlášení v sobě skrývají nevyřčené a nerozlišující vyjádření individuality a jejího směřování k prostředkům jejího existování. Pokud terapeut nechá bez povšimnutí toto prohlášení klienta, nechává stranou další, velmi důležité otázky.

Jestliže tedy klient ví, že užívat drogy je špatné, proč do této chvíle nebyl schopen se ve svém životě tímto prohlášením řídit ? Co mu překázela v procesu přijmutí této teze, odkud se berou příčiny kontrastu mezi slovy a činy ? Zde se, pokud se terapeut nenechá chytit do pasti obecných tezí, otevírá prostor pro hledání příčin, možností, motivů, které jsou individuální, tedy patří klientovi. Není to jen o triviálních skutečnostech které na jedné straně jsou

proti dosavadnímu způsobu života, ale i o těch, které jsou pro to, aby klient i nadále ve svém životním stylu pokračoval. Je potřeba nejen tyto skutečnosti nalézat, ale i chápat proč vlastně v klientově životě existují a k jakému efektu jsou zaměřeny. Jen smysluplnost těchto skutečností /důvodů/ nahlédnutá, zvědoměná klientem má moc měnit do té doby zaběhnutý systém jeho života. Odtud, po zodpovězení otázek a prožití stavů, které proces nalézání odpovědí navodí, může klient čerpat sílu k přijetí individuálního poznání " pro mě je užívat dál drogy špatné". Práce na objevování a zaměřování klientovy pozornosti od obecných teorií k individuálnímu pochopení a přijetí svých kontrastních důvodů /sebe/ je to co se nazývá nepřesně motivování klienta. Klient není motivován z venku, ale je terapeutem povzbuzován k sebenáhledu, sebemotivovanosti ke změně. To se děje na základě terapeutova zaměřování klientovi pozornosti do míst v jeho životě, kam předtím neviděl nebo vidět nechtěl. Změna je, ale možná jen za předpokladu, že klient je v daném čase svého vývoje v bodě změny. Tento bod je podmíněn vnitřním dozráním, které se událo na základě jeho dosavadního života s drogami. Tento bod můžeme nazývat životní křižovatkou, kdy se pro něj změna stavu stává nevyhnutelným činem jeho další existence. Klientovo vyzrání je ale nutně podepřeno časem a tak terapeut, byť sebelepší, musí být připraven k odvaze a pokoře přiznání sobě, klientovým nejbližším i klientovi samému, že ještě není možno očekávat zásadnější změnu, i kdyby se klient sebevíc snažil. Přijetí postupnosti a omezenosti svých možností patří k základnímu poznání, které by si měl terapeut osvojit.

Nepřijímat apriora tzv. obecné pravdy o tom jak se žije správně, ale pracovat na klientově schopnosti přijmout je jako individualizované, platící pro něho.

A to je již vlastně cílem procesu motivování klienta ke změně jeho dosavadního života, který se bude muset měnit. Pokud se podaří klienta dovést k poznání neudržitelnosti dosavadní životní stylu, je možno začít fázi stabilizace a prohloubení dosažených náhledu, změn a rozvíjení klientových dispozic, ambicí, idálů a představ jak by chtěl žít, aby byl spokojenější sám se sebou, se svým způsobem existování.

Evžen Klouček